

UMBERTO GIUSEPPE SCIAMÉ, *La musica sacra nella liturgia oggi*, Ed. Associazione Italiana S. Cecilia — Roma, Ed. Fiamma Serafica — Palermo 1983 ss. 179.

Problematyka liturgii, a w niej muzyki czy raczej muzyki jako elementu liturgii, stanowi zagadnienie szczególnie żywe pod wpływem dokumentów Vaticanum II, a zwłaszcza konstytucji *Sacrosanctum Concilium*. Próba bardziej pogłębionego spojrzenia na liturgię, a w niej na muzykę pojętą bardzo szeroko, jest nadal kontynuowana. Elementy te włączone w życie wspólnoty Kościoła stanowią jego realizm uaktualniony tak w miejscu, jak i w czasie. Liturgia pozostaje znamię dzieła zbawczego Kościoła, jego uwyrażeniem i realizacją pojętą w duchu ostatniego soboru. Oprócz jednak teologicznych analiz i poszukiwań konieczne są także i bardziej praktyczne spostrzeżenia i uwagi.

W płaszczyźnie tych ostatnich, jak się wydaje, należy umieścić najnowsze opracowanie znanego, zwłaszcza w środowisku sycylijskim, kapucyna z Palermo, U. G. Sciamé. Autor dał się już poznać w licznych artykułach jako wybitny znawca problematyki oraz wnikliwy jej badacz. Mając na względzie znane kompetencje z tym większym oczekiwaniem sięga się po prezentowane opracowanie.

Książka po prezentacji pióra bp. Antonio Mistrorigo podzielona została na 15 rozdziałów. Dodatkowo zamieszczono jeszcze wykaz skrótów, podsumowanie oraz bibliografię. Dla choćby schematycznego obrazu zawartości treściowej warto przytoczyć tytuły poszczególnych rozdziałów.

Autor wskazuje najpierw na *sensus ecclesiae* w liturgii i w muzyce kościelnej, upatrując w nim jeden z zasadniczych elementów ich specyfiki, funkcji i rozumienia. Po wskazaniu na relacje między nimi podaje wykaz dokumentów Kościoła powszechnego i lokalnego włoskiego dotyczących obu rzeczywistości. Z tych pierwszych bliżej systematyzuje zawartość treściową *Sacrosanctum Concilium* oraz instrukcję *Musicam sacram*.

Po tych swoich pojętych danych ogólnych i wprowadzających w kolejnych rozdziałach analizuje bliżej szczegółowe kwestie. W rozdziale 6 wskazuje na różne formy muzyki (śpiew gregoriański, polifonie, schola cantorum i śpiewy ludowe). Oddzielnie podaje uwagi odnośnie do śpiewów podczas Liturgii Eucharystycznej, a z bardziej szczegółowych problem mszy dla różnych grup specjalnych (młodzież i dzieci). Liturgia godzin to tematyka kolejnego rozdziału. Dość obszernie analizuje temat: księgi liturgiczne tak w aspekcie ogólnokościelnym, jak i w środowisku włoskim. Interesujące są także uwagi rozdziału jedenastego traktującego o użyciu instrumentów muzycznych w liturgii.

Kolejne trzy rozdziały traktują o formacji, najpierw liturgicznej kleru, następnie o formacji muzycznej. Oddzielnie podane zostały uwagi o formacji liturgicznej i muzycznej wiernych. Ostatni wreszcie rozdział mówi o roku liturgicznym.

Wydaje się, iż nawet tak schematyczne podanie treści prezentowanej książki wskazuje na bogactwo podjętej tematyki. Może właśnie z racji bogactwa tematów zostały one zasadniczo tylko zasygnalizowane. Zresztą całość książki nosi raczej charakter prezentacji nauki Kościoła powszechnego i zwłaszcza włoskiego w kwestiach liturgicznych i muzycznych. Autor zatem cytuje bardzo wiele dokumentów czy wreszcie przytacza pewne ich fragmenty. Mniej natomiast widać ich analizę, próbę oceny czy wartościowania a nawet wysuwania pewnych wniosków perspektywicznych. Jest to pewna ostrożność autora, z jednej strony słuszna, a z drugiej posunięta, jak się wydaje, zbyt daleko.

Szkoda, że wspomniane wyżej powoływanie się na liczne dokumenty nie zostało zawsze odnotowane w przypisach odpowiednim wskazaniem na miejsce publikacji. Mając na uwadze elementy opisu bibliograficznego warto zauważyć jeszcze niekonsekwencje (por. np. s. 9, 18 i 32).

Opracowanie Sciamé stanowi cenną próbę nagromadzenia stanu aktualnego wskazań Kościoła w zakresie liturgii i muzyki sakralnej oraz ich bardziej partykularnego uwyrażenia w środowisku włoskim. Pewną pomocą w osobistym pogłębieniu problematyki może służyć zamieszczona na końcu bibliografia.

Gniezno

KS. A. F. DZIUBA

NOWOŚĆ

NOWOŚĆ

POLSKIE TOWARZYSTWO TEOLOGICZNE
SEKCJA WYDAWNICZA
w Krakowie

wydawało ostatnio następujące pozycje:

1. KS. STANISŁAW GRZYBEK, WIERZCIE W EWANGELIĘ!
Homilie na rok B
Kraków 1984, str. 236, zł. 240
2. LUIGI MELOTTI, MARYJA I JEJ MISJA MACIERZYŃSKA.
Zarys teologii maryjnej.
Przekł. ks. T. Siudy
Kraków 1983, str. 138, zł. 220
3. KS. STEFAN KOPEREK CR, TEOLOGIA ROKU LITURGICZNEGO.
Kraków 1984, str. 236, zł. 180 (wyczerpane)
4. KS. KAZIMIERZ HOŁA, ZARYS SAKRAMENTOLOGII KATOLICKIEJ.
cz. II: O poszczególnych sakramentach.
Kraków 1984, str. 80, zł. 100
5. MISTERIUM CHRISTI
cz. V: Liturgia uświęcenia czasu
pod red. ks. W. Świerzawskiego
Kraków 1984, str. 210, zł. 240